

Іванчук К.*

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЄДНАННЯ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ

Кількість акціонерних товариств в Україні становить близько 32 тис., із них 11 тис. публічні та майже 21 тис. — приватні. Вони виробляють майже 75 % валового внутрішнього продукту країни. Саме в акціонерних товариствах зосереджено понад 60 % промислово-виробничого потенціалу України [1].

Невпинна динаміка ринку вимагає від компаній розвитку задля збереження конкурентоспроможності. У багатьох випадках це потребує зміни організаційно-правової структури товариств (реорганізації). Одним з найбільш впливових для галузей економіки способів реорганізації товариств, на ряду зі злиттям, є приєднання.

Актуальність процесів приєднання акціонерних товариств в Україні зростає у контексті двох факторів:

1) поступовий вихід держави з економічної кризи та стабілізація економіки; інтеграція України до глобальних економічних об'єднань (СОТ, Зона вільної торгівлі з ЄС тощо), а також супутня цьому адаптація та упорядкування українського акціонерного законодавства за зразком відповідних норм ЄС.

Обидва ці фактори сприяють притоку іноземних інвестицій та поживленню на ринку аквізицій.

Із юридичної сторони, подальший розвиток даного ринку форсується адаптацією до законодавства ЄС. У даному контексті особливо корисним є порівняльний аналіз законодавчого врегулювання аквізицій акціонерних товариств в Україні та ФРН – провідній економіці ЄС та головного європейського інвестора в Україні.

Основними етапами відносин щодо приєднання АТ можна виділити:

- А) попередні правові умови приєднання одного товариства до іншого;
- Б) власне процедура аквізиції;
- В) права і обов'язки головного товариства щодо приєданого та навпаки;
- Г) припинення приєднання акціонерних товариств.

(Пункти В і Г стосуються акціонерного права ФРН)

Головним джерелом правового регулювання аквізиції АТ в Україні є ЗУ «Про акціонерні товариства», а саме п.6 ст. 83 та ст.84 . У Німеччині джерелом щодо даного об'єкта виступає одноіменний закон (Aktiengesetz) – §319-327.

Насамперед, потрібно зазначити головну принципову відмінність правового врегулювання реорганізації товариств шляхом приєднання у Німеччині від відповідного в Україні. Вона полягає у різниці правового статусу товариства, що приєднується, після здійснення його аквізиції. Якщо в Україні дане товариство, згідно з ч.1 ст.84 ЗУ «Про акціонерні товариства» припиняється, то у Німеччині воно продовжує існувати у статусі товариства, що приєдналося до іншого товариства. Головне товариство отримує права щодо керування приєднаним (абзац 1 §323 AG); з моменту приєднання головне товариство несе

* студент 2 курсу спеціальності «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Сergygin O.Yu.

відповідальність як солідарний боржник по зобов'язанням приєднаного товариства, що виникли як до цього моменту так і після нього. Договір, що встановлює інше, є недійсним по відношенню до третіх осіб (абзац 1 § 322).

Тому німецьке акціонерне законодавство встановлює також порядок припинення приєднання, підстави для якого описані у §327 Закону про акціонерні товариства Німеччини.

Вищезазначені обставини сприяють більшій впливовості акціонерів приєднаного товариства та забезпечують їм можливість повернення на ринок в якості самостійного учасника за більш сприятливих умов. Ці положення також в значній мірі полегшують роботу державних антимонопольних органів (наприклад, у справах по виділенню) та сприяють розвитку конкуренції на ринку.

Щодо попередніх умов приєднання, то тут варто зазначити, що в Україні вони є доволі спрощеними порівняно з ФРН. Відповідно до §319-320 Закону про акціонерні товариства Німеччини одне товариство тільки тоді може приєднатися до іншого, коли не менш як 95% акцій даного товариства належать головному товариству [2]. В українському законодавстві подібних умов не існує.

Щодо процедури приєднання, то в даному аспекті положення українського законодавства в цілому, за декотрими винятками, аналогічні німецькому, за умови відсутності підстав застосування ч.4 ст. 84. Цими винятками є:

- обов'язок у ФРН при подачі товариством, що приєднується, заяви про реєстрацію приєднання та фірмового найменування повідомити реєструючому суду про відсутність дійсних або нерозглянутих позовів щодо визнання рішення загальних зборів недійсними;
- дії, що описані у абзаці 3 §319 Закону про акціонерні товариства Німеччини, завдання яких ознайомити акціонерів з умовами приєднання, його причинами, а також із річними звітами і звітами про стан справ товариств, які беруть участь у приєднанні, що провадяться з моменту оголошення про скликання загальних зборів головного акціонерного товариства, на якому має бути прийняте рішення про приєднання.

Дані особливості акціонерного законодавства ФРН дозволяють більш ефективно врахувати інтереси акціонерів майбутнього головного товариства та уникнути небажаних судових тяганин після приєднання.

Щодо положень ч.4 ст.84 ЗУ «Про акціонерні товариства», то потрібно зазначити, що подібних положень у німецькому законодавстві немає. Навіть якщо головне товариство володіє акціями, що становлять 100% статутного капіталу товариства, що приєднується, рішення про приєднання приймається виключно загальними зборами кожного товариства, що бере участь у приєднанні, формально з ініціативи товариства що приєднується. Крім того, суперечною особливістю четвертої частини є надання права рішення про приєднання та затвердження усіх необхідних документів (у тому числі передавального акту) наглядовій раді майбутнього головного товариства [4, с. 449-450].

Загалом порівняльний аналіз приєднання акціонерних товариств у Німеччині та Україні дає змогу прийти до висновку, що німецьке законодавство більше захищає інтереси приєднаного капіталу, окремих акціонерів, краще застраховує акціонерні товариства від небажаних внутрішніх позовів, а також має більш ефективні механізми запобігання концентрації.

Література

1. <http://www.dt.ua/newspaper/articles/54427#article>.
2. Закон об акционерных обществах Германии. Параллельные русский и немецкий тексты = Aktiengesetz. Paralleler russischer und deutscher Text/ – М. : Волтерс Клувер, 2009. – 440 с.

3. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=5&nreg=514-17>.
4. Виговський О.І. Новели акціонерного законодавства: науково-практичний коментар до Закону України «Про акціонерні товариства»/ – К. : Юстініан, 2009. – 880 с.